

UDSKRIFT
AF
ØSTRE LANDSRETS RETSBOG

Den 4. december 2017 kl. 16 satte Østre Landsret retten i retsbygningen, Bredgade 42, København.

Som dommer fungerede landsdommerne Ole Dybdahl, Tine Vuust og Morten Christensen, førstnævnte som rettens formand.

Der foretoges

24. afd. nr. B-3448-14:

1) Inge Genefke og Bent Sørensens Antitortur Støttefond
som mandatar for _____

2) _____

3) _____

4) _____

5) _____

6) _____

7) _____

8) _____

9) _____

10) _____

11) _____

12) _____

13) _____

14) _____

15) _____

16) Inge Genefke og Bent Sørensens Antitortur Støttefond
som mandatar for _____

- 17) _____
- 18) _____
- 19) _____
- 20) _____
- 21) _____
- 22) _____
- 23) _____

(advokat Christian F. Jensen, besk., for sagsøgerne 2 til 15 og 17 til 23,
og advokat Christian Harlang for så vidt angår sagsøgerne 1 og 16 samt
den del af sagen, hvori der ikke er dækning under den meddelte fri proces)
mod

Forsvarsministeriet

(Kammeradvokaten v/advokat Peter Biering)

Ingen var indkaldt eller mødt.

Beslutning om afgivelse af partsforklaringer

Der fremlagdes e-mail af 27. november 2017 fra Visumkontoret, Ministeriet for Udlæn-
dinge- og Integration, hvoraf blandt andet fremgår:

”Under henvisning til udskrift af Østre Landsrets Retsbog af 1. september
2017, kan Udlændingestyrelsen oplyse, at vi netop har modtaget visumansøg-
ninger fra følgende irakiske statsborger:

- _____
- _____
- _____
- _____

Styrelsen forventer yderligere at modtage visumansøgninger fra: _____

I den anledning skal Udlændingestyrelsen anmode om at få oplyst Østre Lands-
rets og sagsøgte vurdering af, om det er nødvendigt, at de pågældende irakiske
statsborger giver møde i retten for at afgive forklaring, eller om forklaringerne
kan afgives via video? Styrelsen kan oplyse, at Udenrigsministeriet har oplyst,
at videoafhøring vil være teknisk muligt, eksempelvis via den danske ambassa-
de i Beirut, hvortil visumansøgningerne er indleveret.

Styrelsen skal efter omstændighederne venligst anmode om et hurtigt svar.”

Der fremlagdes videre e-mail af 27. november 2017 fra advokat Peter Biering, hvoraf fremgår:

”I besvarelse af Udlændingestyrelsens mail af d.d. ... kan jeg oplyse, at det efter Forsvarsministeriets opfattelse tilkommer Østre Landsret at vurdere, om det er nødvendigt, at de irakiske sagsøgere giver møde i landsretten for at afgive forklaring eller om forklaringerne kan afgives via video.”

Endvidere fremlagdes brev af 1. december 2017 fra advokat Christian Harlang og advokat Christian F. Jensen, modtaget fredag den 1. december 2017 kl. 16.22, hvoraf blandt andet fremgår:

” Udlændingestyrelsens souschef ... har i e-mail af 27. november 2017 ... fremsat følgende forespørgsel, ang. Visumansøgning indgivet af sagsøgerne (12) – (15) om at komme til Danmark, for at de kan afgive forklaring umiddelbart, direkte og personligt for den dømmende ret i deres sager om den danske stats ansvar for tortur d. 12. og 13. december 2017:

Sagsøgerne skal hermed fremkomme med bemærkninger til selve den materielle forespørgsel:

Det er nødvendigt, at sagsøgerne afgiver deres forklaringer ved personligt fremmøde, af både juridiske og praktiske årsager.

1. Sagsøgerne notorisk har ret til at overvære hovedforhandlingen i deres egne sager om statens ansvar for tortur, jf. bl.a. grundprincipperne i den civile retspleje (retsplejelovens kap. 24 og 25, m.v.) og udtrykt ved retsbog for retsmøde afholdt d. 1. september 2017, s. 2, næstsidste afsnit. De har endvidere ret til at udtale sig umiddelbart efter, at deres advokater har talt, såfremt de ønsker dette, jf. retsplejelovens § 267. Det kan ikke effektivt ske via videoforbindelse til Beirut, og angår i øvrigt også at sagsøgte har bebudet over 54 afhøringer om bl.a. samme temaer som sagsøgernes forklaringer.
2. Landsretten har fast og ved flere lejligheder bekræftet, jf. retsbog for bl.a. 1. og 28. september 2017 samt 20. november 2017, at der under den meddelte fri proces delvist skal stilles ressourcer til rådighed for, at sagsøgerne kan rejse til og fra Danmark med ophold her i landet i 3 dage, til brug for, at de kan afgive forklaring umiddelbart, personligt og direkte for den dømmende ret, nøjagtig ligesom Forsvarsministeriet får mulighed for med sine partsrepræsentanter og vidner. (I øvrigt ganske utilstrækkeligt.)
3. Sagsøgernes sag drejer sig om den danske stats ansvar for tortur. I sager af en sådan, helt særlig, karakter, er det ligeledes af særlig stor betydning, at sagsøgerne i videst muligt omfang ligestilles med modparten, det sagsøgte forsvarsministerium. Dette indebærer bl.a., at det er nødvendigt, at sagsøgerne har mulighed for at afgive deres forklaringer di-

rekte, umiddelbart og personligt for den dømmende ret, der ligeledes ved deres personlige fremmøde vil have betydeligt bedre forudsætninger for at vurdere sandfærdigheden af deres forklaringer.

4. Det skal tilføjes, at sagsøgerne (12) til (15) allerede har måttet afholde udgifter til flyrejse og hotelophold i Beirut på den danske ambassades telefoniske instrukser direkte til dem, således at deres visumansøgninger kunne blive indgivet, behandlet og godkendt i tide. (Kvitteringer for disse udgifter fremsendes til landsretten, når de er modtaget.) Det kan ikke have sin rigtighed, dersom den danske stat først skulle kunne påføre disse torturofre yderligere økonomiske udgifter i et for dem betydeligt omfang, for derefter at meddele afslag med henvisning til en "overvejelse" om at erstatte en umiddelbar, personlig og direkte partsforklaring for den dømmende landsret med en videoafhøring, som overflødiggør førnævnte udgifter, som disse 4 sagsøgere er blevet påført."

Landsretten bemærker indledningsvist, at sagsøgernes advokater i retsmødet den 30. november 2017 på retsformandens forespørgsel bekræftede, at landsrettens stillingtagen til Udlændingestyrelsens e-mail af 27. november 2017 skulle afvente deres kommentarer.

Landsretten bemærker videre, at retten ikke har fået en færdig tidsplan fra sagsøgerne, men forstår advokaternes brev således, at sagsøgerne ønsker, at de fire sagsøgere skal afgive forklaring i retsmøderne den 12. december (halv dag) og 13. december 2017. Næste retsmøde i sagen afholdes den 22. januar 2018.

Landsretten bemærker endelig, at retten ikke finder grundlag for at bestemme, at de pågældende fire sagsøgere skal afgive forklaring ved brug af en videoforbindelse, idet dette – i hvert fald ikke for de nævnte fire sagsøgere – ikke kan anses for hensigtsmæssigt og forsvareligt, jf. retsplejelovens § 305, jf. § 174, stk. 2.

Landsretten har ikke herved taget stilling til, om eventuelle vidner fra Irak vil kunne afgive forklaring via en videoforbindelse fra f.eks. ambassaden i Beirut.

Beslutning om dækning under den fri proces

Der fremlagdes e-mail af 4. december 2017 kl. 12.56 fra advokat Christian F. Jensen, hvori denne anmoder landsretten om "snarest mulig i dag" meddele, at der af hensyn til de fire sagsøgernes visumansøgning i henhold til den meddelte fri proces stilles nærmere bestemte midler til rådighed og meddeles indeståelse for nærmere angivne udgifter.

Landsretten henviser herom til retsbogen for den 20. november 2017, hvor det er anført:

”Ad 2 og 4) Tilstrækkelige midler til ophold og økonomisk indeståelse for ansøger

Advokat Christian F. Jensen har anmodet om, at landsretten bekræfter, at et beløb på ca. 500 kr. pr. døgn stilles til rådighed under den fri proces, hvis dette kræves i forbindelse med visumansøgningen.

Landsretten skal hertil bemærke, at dækning under den fri proces ikke omfatter udgifter til fortæring eller andre ”fraværsudgifter”. Den fri proces dækker således ikke et tilsagn om rådighedsbeløb under opholdet i Danmark, ud over betaling af rimelige hoteludgifter, ligesom der heller ikke kan gives tilsagn om økonomisk indeståelse for sagsøgerne under deres ophold i Danmark udover det ovenfor anførte.

Landsretten tillader sig at gå ud fra, at omfanget af den fri proces oplyses over for visummyndighederne i forbindelse med indgivelse af ansøgningerne. Landsretten står gerne til rådighed for en drøftelse af dette spørgsmål med visummyndighederne, såfremt dette skønnes af betydning for imødekommelse af sagsøgernes visumansøgning.”

Landsretten henholder sig til denne afgørelse. Landsretten bemærker for god ordens skyld, at retten ikke er blevet kontaktet af advokat Christian F. Jensen med henblik på en drøftelse med visummyndighederne.

Landsretten finder i øvrigt anledning til at bemærke, at der blev reserveret dage til hovedforhandling af sagen den 8. februar 2017 med påbegyndelse den 7. november 2017, og at det siden forberedende retsmøde den 2. oktober 2017 har ligget fast, at bevisførelsen har skullet påbegyndes, når forelæggelsen (herunder 2 dage til Forsvarsministeriets supplerende forelæggelse) var afsluttet.

Landsretten bemærker videre, at advokat Christian F. Jensen i retsmøde den 1. september 2017 blev oplyst om rækkevidden af den meddelte fri proces, herunder at der ikke vil ”blive ydet sagsøgerne dækning for udgifter til fortæring eller ”øvrige fraværsudgifter”, herunder tabt arbejdsfortjeneste”, at landsretten den 28. september 2017 meddelte, at retten var ”sindet nærmere at overveje, om der ekstraordinært kan ydes dækning af udgifter til rejseforsikring for hver af sagsøgerne for den periode på typisk fem dage – ud- og hjemrejsedag samt tre dage i Danmark – hvor der for hver af sagsøgerne er meddelt forhåndstilsagn om dækning under den fri proces af visse typer rejse- og opholdsudgifter”, og at landsretten mandag den 20. november 2017 gav endeligt tilsagn om dækning af rejsesygeforsikring (foranlediget af henvendelse af 17. november 2017 fra advokat Christian F. Jensen).

Afgørelsen af 1. september 2017 om rækkevidden af den fri proces har været fastholdt af landsretten flere gange, ligesom Procesbevillingsnævnet den 6. oktober 2017 har meddelt afslag på en ansøgning om tilladelse til at indbringe landsrettens afgørelse af 1. september 2017 for Højesteret.

Sagen udsat.

Retten hævet.

(Sign.)

Udskriftens rigtighed bekræftes. Østre Landsret, den 04-12-2017

Jens Jensen
kontorfuldmægtig